

5. Белозьоров М.В. Англійські лексичні та фразеологічні новотвори у сфері економіки: структурний, семантичний та соціофункціональний аспекти: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 2003. – 223 с.
6. Зацний Ю.А. Неологізми англійської мови 80-90 років ХХ століття. – Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. – 395 с.
7. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 1998. – 431 с.
8. Зацний Ю.А., Бутов В.Н. Новая общественно-политическая лексика и фразеология английского языка. – Запорожье: Запорожский государственный университет, 2000. – 200 с.
9. Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: ЗГУ, 2000. – 202 с.
10. Згурська В.Г. Лексичні інновації англійської мови як вербальне відбиття нових концептів // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В.Н.Каразіна. – 2005. – № 649. – С. 41-45.
11. Карасик В.И. Язык социального статуса. – М.: ИТДТК “Гнозис”, 2002. – 333 с.
12. Ребрій О.В. Окаціоналізми як засіб формування мовної картини світу // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 667. – Харків: Константа, 2005. – С. 137-140.
13. Приходько Г.І. Оцінний компонент в семантичній структурі слова // Наукові записки. – Випуск 59. – Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. – 379 с. – С. 145-152.
14. Трофимова З.С. Словарь новых слов и значений в английском языке. — М: Павлин, 1993. – 302 с.
15. Ayto J. Twentieth Century Words. – Oxford: Oxford University Press, 1999. – 626 p.
16. Green J. Bloomsbury Dictionary of New Words. – М.: Персей, Вече, 1996. – 352 p.
17. Knowles E., Elliot J. The Oxford Dictionary of New Words. – N.Y.: Oxford university press, 1997. – 349 p.

*Воскобійник В.І.
Полтавський університет
споживчої кооперації України*

КОГНІТИВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ НАЗВ ОСІБ В АНГЛІЙСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ

Бурхливий соціально-економічний розвиток багатьох країн світу, глобалізація та інформатизація суспільства спонукають лінгвістів до всебічного дослідження особливостей англійської економічної термінології, яка в останні десятиліття зазнала значних змін та поповнення [1, 9; 4, 71]. Особливо слід відмітити зростання інтересу до розкриття когнітивного аспекту творення англійських економічних термінів [2; 5; 6; 7; 8], оскільки сьогодні лінгвістичні дослідження тісно пов'язані з вивченням мовної репрезентації досвіду людини, що дає змогу установити вплив пізнавальних процесів на формування та функціонування мовних одиниць. На сучасному етапі пізнавальна діяльність носія англійської мови є егоцентричною, тобто спрямованою на самого себе, на задоволення своїх потреб та збереження свого життя у складних умовах виживання [8, 14; 9, 14]. Більш егоцентричне спрямування пізнавальної діяльності людини, з одного боку, та зростання ролі англійських економічних термінів у житті суспільства, з іншого, – зумовлює актуальність вибору теми нашого дослідження.

Основною метою дослідження є виявлення когнітивних чинників, що впливають на утворення назв осіб морфологічним способом (шляхом афіксації, словоскладання і скорочення) у сучасній англійській економічній терміносистемі. Досягнення цієї мети потребує вирішення таких завдань: відібрати назви осіб у функції економічних термінів, що є результатом морфологічного термінотворення; описати структурно-семантичні особливості відібраних назв осіб; установити зв'язок між соціально-економічними та термінотворчими процесами; визначити основні когнітивні чинники, що впливають на творення назв осіб у сучасній економічній терміносистемі.

Матеріалом дослідження стали 767 економічних термінів, відібраних із лексикографічних джерел англійської економічної термінології та періодичних видань [15; 16; 17; 18].

Економічний термін визначається нами як створене штучно чи взяте з природної мови слово або вираз, які адекватно відображають поняття професійної та науково-фахової діяльності фахівців у галузі економіки та бізнесу, знаходяться у взаємозв'язку та взаємодії з іншими термінами, утворюючи разом з ними економічну терміносистему.

У результаті дослідження визначено вплив галузевого, професійного, національного і гендерного чинників на процес утворення назв осіб, що виконують функції економічних термінів.

Галузевий чинник зумовлюється специфікою економічної галузі знань. Визначення економіки та її підсистем (маркетингу, менеджменту, фінансів та інших) вказують на існування певних взаємовідносин між економічними агентами – споживачами, виробниками, постачальниками, службовцями, керівниками. Так, економіка визначається як “the study of how society chooses to employ resources to produce goods and services and distribute them for consumption among various competing groups and individuals [13, 44]. Менеджмент – це “the process of getting things done, effectively and efficiently, through and with other people” [14, 5]. Маркетинг – це “a social and managerial process by which individuals and groups obtain what they need and want through creating and exchanging products and value with others” [10, 3]. Під управлінням персоналу розуміється “a series of integrated decisions that form the employment relationship” [11, 2]. Ці визначення вказують на те, що в центрі економіки як суспільнознавчої науки знаходиться людина, яка є виразником економічних відносин на індивідуальному і суспільному рівнях. Саме тому англійська економічна терміносистема представлена значною кількістю назв осіб: це назви професій, спеціалізацій, послідовників певних поглядів, видів професійної діяльності у сфері фінансів, маркетингу, митної та банківської справи, менеджменту, бухгалтерського обліку, сфери виробництва та послуг, тощо.

Найпродуктивнішим способом творення назв осіб у функції економічних термінів є афіксація. Вона представлена суфіксацією та префіксацією, проте лише суфіксація демонструє високий рівень продуктивності при творенні назв осіб в англійській економічній терміносистемі (виявлено 670 дериватів). Суфіксальні основи економічних термінів зі значенням назв осіб утворюються за допомогою таких суфіксів: *-er, -man, -al, -ic, -ate, -ive, -crat, -ary (-ory), -ian (-an), -ist, -ant/-ent, -eur*. Високий рівень продуктивності властивий для суфікса *-or/-er* (виявлено 397 дериватів), що пояснюється тим фактом, що для характеристики взаємовідносин між суб'єктами економічної діяльності у процесі купівлі, продажі, фінансових операцій, аудиторського контролю, страхування використовується значна кількість дієслів. Майже 80 % основ дієслів в англійській економічній терміносистемі стає базою для творення назв осіб за допомогою суфікса *-or/-er*. Це похідні іменники з такими значеннями: 1) назви професій та видів професійної діяльності: *importer – імпортер, forger – фальшивомонетник, investor – вкладник, taxer – фінансовий чиновник, auditor – бухгалтер-ревізор*; 2) кваліфікативності: *villager – житель села, poulterer – торговець живністю, staffer – працівник апарату, treasurer – казначей, управляючий фінансами*.

Слід зазначити, що суфікс *-er/-or* часто використовується для творення назв осіб від основ складних слів і словосполучень, наприклад: *copyright → copyrighter – власник авторського права, part-time → part-timer – робітник, зайнятий неповний робочий день, supply-side → supply-sider – прибічник економіки пропозиції*.

Словотвірні моделі з суфіксами *-ant/-ent*, *-ist*, *-ian (-an)* та *-man* демонструють середню продуктивність (виявлено 52, 41, 16 та 42 одиниці відповідно). Більшість термінів із суфіксом *-ist* позначають види професійної діяльності: *monopolist* – монополіст, *technologist* – технолог, *agriculturist* – агроном, *industrialist* – промисловець. Проте значна кількість термінів із суфіксом *-ist* мають значення “послідовник теорії, поглядів, політичних та економічних напрямків”, що є результатом історичного розвитку економічної науки, протягом якого виникали різні напрямки досліджень у сфері економіки, починаючи від меркантилізму в XV-XVII ст., який став передумовою виділення англійської економічної терміносистеми, до консюмеризму і технократизму кінця XX - початку XXI ст., наприклад: *neo-malthusianist* – прибічник неомальтузіанства, *managerialist* – прибічник доктрини “менеджеризма”, *consumerist* – захисник інтересів споживача, *restrictionist* – прибічник демографічної політики, мета якої скорочення росту населення. Терміни, що позначають назви осіб, з суфіксом *-man* мають, як правило, кваліфікативне значення, наприклад: *committeeman* – член комітету, *dairyman* – робітник молочної промисловості, *deliveryman* – робітник, що доставляє покупки додому, *middleman* – посередник. Економічні терміни з суфіксом *-ant/-ent* зі значенням “вид професійної діяльності” представлені також досить широко: *appellant* – апелянт, *complainant* – особа, яка подає рекламцію або претензію, *recipient* – отримувач, *subtenant* – суборендар. Назви осіб із суфіксом *-ian (-an)* позначають назви професій або мають кваліфікативне значення, наприклад: *agrarian* – аграрій, *contrarian* – інвестор, який діє наперекір тенденції ринку, *statistician* – статистик, *artisan* – кустар, ремісляник.

Суфікси *-ic*, *-ate*, *-ive*, *-crat*, *-ary (-ory)*, *-eer*, *-eur* є малопродуктивними при утворенні назв осіб у функції економічних термінів. Виявлено менше 10 похідних одиниць із цими суфіксами: *entrepreneur* – підприємець, *dispatcheur* – диспашер (спеціаліст з розрахунку розподілу збитків), *beneficiary* – бенефіціар, особа, що отримує економічну вигоду, *fiduciary* – довірена особа, *physiocrat* – фізіократ, *executive* – керівник, виконавча особа, *representative* – представник, *subordinate* – підлеглий, *rustic* – сільський житель, *mechanic* – механік, *auctioneer* – аукціоніст (особа, що продає з аукціону), *bucketeer* – брокер фондової або товарної біржі, який займається незаконними операціями.

Оскільки економічні відносини, як правило, передбачають дві сторони, одна з яких є активною, а інша – пасивною, продуктивним є суфікс *-ee* зі значенням реверсивної агентивності (виявлено 49 основ іменників). При цьому назви осіб із суфіксом *-ee* утворюються переважно від тих основ дієслів, які забезпечують наявність активного діяча з суфіксом *-er/-or*, наприклад: *to interview* → *interviewee* – особа, з якою проводять співбесіду, *interviewer* – особа, яка проводить співбесіду; *to lease* → *lessee* – орендар, *lessor* – орендодавець; *to mortgage* → *mortgagee* – кредитор по закладній, *mortgager* – боржник по закладній; *pay* → *payee* – ремітент, отримувач платежу, *payer* – платівець за кредитними зобов'язаннями. Однак, у новоутвореннях англійської економічної термінології останніх десятиліть суфікс *-ee* може приєднуватися до іменних основ, втрачаючи своє пасивне значення і набуваючи загального агентивного значення активного діяча, наприклад: *absentee* – прогульщик, *nominee* – отримувач (страховки) за довіреністю, *queuee* – особа, яка очікує в черзі, *retiree* – пенсіонер. Набуття суфіксом *-ee* агентивного значення, очевидно, пояснюється когнітивним переосмисленням ролі пасивного агента, якому надається статус активного діяча.

Префіксація є менш продуктивним способом творення назв осіб у функції економічних термінів, ніж суфіксація (виявлено лише 32 одиниці з романськими префіксами *vice-*, *ex-*, *re-*, *trans-*, *sub-*, *non-*, *in-*, *co-*, *super-* та германськими префіксами

under- i out-). Оскільки префікси вносять у семантику основи лише певну модифікацію (локативну, рангову, фазову, оціночну, кількісну тощо), то префіксальні назви осіб мають модифіковані значення, подібні до суфіксальних: 1) назви професій та видів професійної діяльності: *vice-president* – віце-президент, *co-debtor* – один з боржників, *expropriator* – експропріатор, *remodeler* – особа, яка займається переобладнанням, *subpurchaser* – перекупиць, *underlesser* – суборендодавець; 2) кваліфікативності: *transmigrant* – іноземець, який знаходиться у країні проїздом, *superintendent* – директор, *out-migrant* – переселенець (у межах однієї країни), *nonrespondent* – особа, що не повідомила відомостей (при перенісі чи опитуванні).

Високу продуктивність (виявлено 95 термінів) при утворенні назв осіб у функції економічних термінів демонструє словоскладання, яке забезпечує економію мовних засобів. За структурою виявлені складні назви осіб утворюють три групи: 1) складні слова, утворені з простих основ: *salesclerk* – продавець, *deadbeat* – неплатник, *landlord* – землевласник; 2) складнопохідні слова з суфіксом *-er/-or*, які становлять найбільшу групу (68 термінів): *taxpayer* – платник податків, *storekeeper* – завідувачий складом, *price-fixer* – службовець, який займається контролем цін, *leaseholder* – орендар, *breeder-feeder* – тваринник, що веде господарство з повним циклом (від розведення до відкорму), *landjobber* – спекулянт з купівлі та продажу земельних ділянок; 3) лексикалізовані синтаксичні утворення: *in-and-outers* – робітники, що зайняті на підприємстві непостійно, *go-between* – посередник, *trade-outs* – клієнти, які перестали купувати в автотаволах, *walkout* – покупець, який пішов з магазину, нічого не купивши.

Складні економічні терміни зі значенням назв осіб часто утворюються для вираження системних відносин у межах таких концептуальних прототипів, як *wage*, *tax*, *stock*, *price*, *sales*, *land*, *job*, *fund*, *trade*, *wealth*, наприклад: **tax**: *tax-gatherer*, *tax-eater*, *taxpayer*, *tax-dodger*, *tax-collector*; **price**: *price-fixer*, *price-cutter*; **land**: *landowner*, *landlord*, *landlady*, *land-jobber*, *landholder*, *land-grabber*; **stock**: *stockbroker*, *stockholder*, *stock-farmer*, *stockkeeper*, *stockjobber* і т.д. Відібрані складні назви осіб демонструють, що, як правило, їх перший компонент є основним засобом концептуалізації складного терміна. Другий компонент складного терміна звичайно є суфіксальною назвою особи, яка уже функціонує як економічний термін у терміносистемі. Найактивнішими в утворенні складних назв осіб є такі економічні терміни: *owner*, *holder*, *worker*, *walker*, *jobber*, *broker*, *keeper*. Висока продуктивність термінів *holder*, *owner*, *keeper*, які вказують на володіння певними речами, пояснюється важливою роллю концепту “власності” в економічній терміносистемі, наприклад: *wealthholder*, *stockholder*, *stallholder*, *smallholder*, *shareholder*, *policyholder*, *noteholder*, *leaseholder*, *landholder*, *jobholder*, *householder*, *fundholder*, *bondholder*, *billholder*; *landowner*, *homeowner*; *storekeeper*, *stockkeeper*, *shopkeeper*, *cashkeeper*, *bookkeeper*, *beekeeper*.

Скорочення стає все більш продуктивним способом термінотворення у сучасній англійській економічній лексиці [1, 12; 2, 7]. Це призводить до появи назв осіб, що є результатом скорочення (абревіації, усічення і телескопії). Продуктивність абревіації пояснюється збільшенням ролі синтаксичного термінотворення в сучасній англійській економічній терміносистемі, яке стає джерелом для значної кількості абревіатур, що позначають назви особи. Утворення назв осіб шляхом абревіації зумовлюється ускладненням досвіду людини, а отже й концептуальних структур, у зв'язку з розвитком економічних підсистем, появою вузьких спеціалізацій та більшим розподілом професійних обов'язків. Виявлені нами абревіатури (18 одиниць) позначають, як правило, назви спеціалізацій у сфері економічної діяльності, наприклад: *CFO* (*chief financial officer*) – віце-

президент компанії з фінансів, EA (economic advisor) – економічний консультант, GFA (general freight agent) – головний агент з фрахтових операцій, TA (transfer agent) – трансферний агент (з передачі цінних паперів).

Назви осіб, утворені шляхом усічення, відносяться до двох структурних груп: 1) одиниці з усіченим кінцем (12 термінів): *sec (secretary) – секретар, rep (representative) – представник, cash (cashier) – касир, aud (auditor) – бухгалтер-контролер, assist (assistant) – помічник, референт*; 2) одиниці з усіченою серединою (2 терміни): *add'sse (addressee) – адресат, отримувач, atty (attorney) – уповноважений*. Функціонування усічених термінів в англійській економічній терміносистемі є наслідком інформатизації і глобалізації суспільства, яка призводить до збільшення ролі письмового ділового спілкування. З метою скорочення часу на ділову кореспонденцію фахівці у сфері економіки часто скорочують терміни в діловій документації. Саме письмове ділове спілкування часто є джерелом усічення та абревіації у сучасній англійській економічній терміносистемі.

За результатами дослідження телескопія є непродуктивним способом творення назв осіб у функції економічних термінів, наприклад: *paytriot (pay + patriot) – продажний патріот, workaholic (work + alcoholic) – людина, що працює з великим захватом*. Непродуктивність телескопії при утворенні назв осіб можна пояснити тим фактом, що багато телескопізмів носять ситуативний характер і їх значення залежать від контексту, тому вони часто не реєструються словниками.

Аналіз назв осіб у функції економічних термінів доводить, що саме специфіка економічної галузі науки, яка передбачає різні відносини між економічними агентами і тому включає значну кількість дієслів для позначення цих відносин, визначає продуктивність морфологічного способу при утворенні назв осіб, які, як правило, утворюються від основ дієслів.

Професійний чинник, який тісно пов'язаний з галузевим, також значно впливає на творення назв осіб в англійській економічній терміносистемі. Результати дослідження демонструють, що назви осіб з'являються для позначення таких категорій:

1. Назв професій, які прямо чи опосередковано пов'язані з економічною діяльністю (*farmer, manager, technologist, technician, stockbroker*), назви фахових спеціалізацій у межах окремих професій, які є результатом розширення когнітивного сприйняття професії, наприклад: *outworker – надомний працівник, reinsurer – перестраховик, repacker – скупщик-пакувальник, що здійснює переупаковку купленого товару в стандартні одиниці, rewholesaler – оптовий перекупщик, C.A. (chief accountant) – головний бухгалтер, price-fixer – службовець, який займається контролем цін*.

2. Вид професійної діяльності. Ця категорія є найбільшою в англійській економічній терміносистемі, оскільки такі назви осіб утворюються, як правило, від дієслів, які використовуються для опису економічних відносин, наприклад: *remittee – отримувач грошового переказу, consignee – грузотримувач, competitor – конкурент, appellant – апелянт, claimant – особа, що подає вимогу, shareholder – акціонер, exec. (executive) – керівник, адміністратор*.

3. Послідовників та виразників економічних і політичних течій, напрямків і поглядів: *egalitarian – прибічник егалітаризму, marxian – марксист, mercantilist – меркантиліст, technocrat – технократ, monetarist – прибічник монетаристської доктрини, trustbuster – поборник урядових заходів проти трастів, L (labour) – лейборист*.

4. Належність до певної категорії людей (місцевої, вікової або професійної групи і т.п.): *householder – домовласник, coalman – вуглепромисловець, stockman – робітник складу, townsman – житель міста, unionist – член профспілки*.

Національний чинник також відіграє значну роль у формуванні назв осіб в англійській економічній терміносистемі, оскільки англійська мова – це офіційна мова країн, які пройшли різні етапи економічного, культурного і соціального розвитку, оскільки вони знаходяться на різних континентах. Різні національні особливості народів англомовних країн вплинули на формування англійської економічної термінологіки. Так, серед похідних назв осіб в австралійському варіанті англійської мови слово *stockman* має значення “*скотар або вівчар*”, оскільки при утворенні похідного слова активізувалося значення *stock* “*animals, kept on a farm for breeding, dairy products, sale*” (у британському і американському варіантах *stockman* позначає *складського працівника*). Слово *grazier* в австралійському варіанті англійської мови також звузило свою когнітивну характеристику і має значення “*вівчар*” (у британському варіанті воно означає “*скотар*”). Такі розбіжності в значеннях пояснюються національними особливостями Австралії, де вівчарство є розвиненою галуззю сільського господарства протягом декільком століть, тому в утворенні суфіксальних назв осіб беруть участь ті значення твірного слова, які необхідні для заповнення лексичних лакун, тобто значення, які безпосередньо пов’язані з вівчарством.

У американському та британському варіантах англійської мови можуть використовуватися різні назви осіб. Так, в британському варіанті існують такі назви осіб: *crofter* – *дрібний фермер (в Шотландії)*, *stockjobber* – *брокер, який здійснює операції за свій рахунок*, *smallholder* – *дрібний орендар*, *cheesemonger* – *торговець молочною продукцією*, *hawker* – *вуличний торговець*, *undercutter* – *торговець, який збиває ціни (з метою підірвати збут конкурента)*, *shopwalker* – *черговий адміністратор універмагу*, тоді як в американському варіанті вищевказані назви осіб, як правило, не функціонують, оскільки вони характеризують у більшій мірі економічні реалії британців. У той же час, американці використовують економічні терміни *shaver* – *ростовщик*, *scalper* – *біржовий дрібний спекулянт*, *CEO (chief executive officer)* – *керівник вищого рангу*, *sharecropper* – *здольник, половинщик*, *realtor* – *агент з продажу нерухомості*, *rancher* – *хазяїн ранчо, великий фермер*, *picker* – *біржовий дрібний спекулянт*, які не характерні для британців, так як спочатку вони виникли для позначення економічних реалій американського суспільства.

Національні особливості економічної діяльності також визначають виявлені в результаті нашого дослідження похідні основи назв осіб, які мають різні значення у британському та американському варіантах англійської мови, наприклад: *cropper* – *AmE орендар – здольщик (що працює в бавовняних районах США)*, *BrE жнець*; *haberdasher* – *BrE торговець галантереї*, *AmE торговець предметами чоловічого туалету*; *jobber* – *BrE спекулянт на фондовій біржі, професійний біржевик*, *AmE оптовий торговець, маклер*; *cashier* – *BrE касир*, *AmE касир (як вищий адміністративний пост в американському банку)*, *stockholder* – *AmE – акціонер*, *BrE – власник державних цінних паперів*; *oilman* – *BrE торговець москательними товарами*, *AmE нафтопромисловець*.

Особливості економічного розвитку англомовних країн зумовлюють відмінності у тенденціях до використання певних морфологічних способів для творення основ термінів. Результати дослідження демонструють, що утворення назв осіб за допомогою суфіксів -man та -ee та шляхом терміноскладання є більш характерним для британського варіанту, порівняно з американським варіантом англійської мови.

Гендерні чинники значно не впливають на творення назв осіб морфологічними способами в сучасній англійській економічній терміносистемі, оскільки будь-який термін, у т.ч. й економічний, зіставляється з чітким окремим визначенням, що орієнтує на відповідне поняття [3, 12]. Будь-яка назва особи у функції економічного терміна має окреме визначення, яке не включає диференціації чоловічих та жіночих ролей, а лише

передає окреме поняття. Належність лексичної одиниці до терміносистеми нейтралізує її гендерну характеристику, хоч нами виявлено деякі назви осіб з суфіксами *-ette*, *-ess* (*farmerette* – *робітниця на фермі*, *waitress* – *офіціантка*) та складні одиниці (*workwoman* – *робітниця*, *landlady* – *велика землевласниця*, *shopgirl* – *продавиця*), які позначають осіб жіночої статі (пор.: *farmer*, *waiter*, *workman*, *landlord*, *shopboy*). На нашу думку, гендерний чинник можна вважати надлишковим у сучасній англійській терміносистемі, як і в будь-якій терміносистемі взагалі. З підвищенням ролі жінки в суспільстві з'явилися такі новоутворення, як *female manager*, *househusband*, *woman executive*, *careerwoman* [9, 7], але подібні назви осіб з гендерною характеристикою не доцільно відносити до окремих термінологічних одиниць, тому що вони виражають одне й те ж поняття, за виключенням статевої характеристики: *housewife* – *a married woman "responsible for the domestic running of the house"* = *househusband* – *a married man "who performs the household chores"* [12, 469]; *female manager* = *male manager* – *someone (a man or a woman) "who manages a company, department, institution"* [12, 605]; *woman executive* – *a person (a man or a woman) "holding an executive position in a business firm"* [12, 331]. Належність лексичної одиниці до певної терміносистеми передбачає однакове місце жінки й чоловіка у виконанні професійних обов'язків, тому дефініції назв осіб, пов'язаних з фаховою діяльністю, мають надавати, перш за все, функціональну, а не гендерну характеристику.

Таким чином, морфологічними способами творення назв осіб у функції економічних термінів є афіксація (префіксація і суфіксація), словоскладання і скорочення (усічення, абревіація і телескопія). Найпродуктивнішим способом є суфіксація. Основними когнітивними чинниками, які впливають на формування назв осіб, є галузевий, національний і професійний. Ці чинники зумовлюють зміну когнітивних структур, а це в свою чергу впливає на особливості термінотворчих процесів. Гендерний чинник не передбачає формування різних понять у рамках терміносистеми і тому не є важливим при утворенні назв осіб в будь-якій терміносистемі, у т.ч. й англійській економічній терміносистемі.

Перспективний напрямок досліджень вбачається у подальшому вивченні когнітивних чинників формування назв осіб у функції англійських економічних термінів синтаксичним, морфолого-синтаксичним та семантичним способами, а також виявлення та опис інших когнітивних чинників, що впливають на термінотворчі процеси в англійській економічній терміносистемі.

Використана література:

1. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця 20 ст. як складова мовної картини світу: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2003. – 20 с.
2. Белозьоров М.В. Англійські лексичні та фразеологічні новотвори у сфері економіки: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2002. – 19 с.
3. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. – К.: Вид. дім "КМ Академія", 2000. – 218 с.
4. Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. Мова і суспільство: Збагачення словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2001. – 243 с.
5. Константінова О.В. Структурно-семантичні особливості термінів оподаткування в американському і британському варіантах сучасної англійської мови: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2004. – 20 с.
6. Науменко Л.П. Лінгвофілософське осмислення поняття "бізнес" // Мова і культура: Науковий щорічний журнал. – К.: Вид. Дім Дмитра Бураго. – Вип. 6. – Т.1, 2003. – Філософія мови і культури. – С. 307-314.
7. Овчарук Т.В. Естественная модель когнитивного метафорического обозначения понятия "деньги"

- // Вісник Черкаського державного університету. – Черкаси, 1999. – С. 56-62.
8. Рибачок С.М. Термінологічна лексика як засіб когезії англомовного економічного тексту: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Запорізький державний університет. – Запоріжжя, 2004. – 20 с.
 9. Шиманович Т.М. Когнітивні чинники еволюції назв осіб в англійській мові XX ст.: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2005. – 20 с.
 10. Kotler Philip, Armstrong Gary Marketing. An Introduction. – Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1993. – 632 p.
 11. Milkovich T. George, Boudreau W.J. Human Resource Management. – Irwin Mc-Graw-Hill, Inc., 1997. – 692 p.
 12. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. – Lexicon Publications, Inc., 1993. – 1150 p.
 13. Nickels G.W., Mc Hugh M.I., Mc Hugh M. Susan Understanding Business. – Mc Graw Hill: Irwin McGraw-Hill, 1999. – 806 p.
 14. Robbins P. Stephen, DeCenzo A. David Fundamentals of Management. – Upper Saddle River: Prentice Hall, Inc., 2001. – 522 p.

Довідкова література:

1. Англо-русский экономический словарь / Под ред. А. В. Аникина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Русский язык, 1993. – 792 с.
2. Жданова И.Ф. Новый англо-русский экономический словарь. – М.: Русский язык. Медиа, 2005. – 1028 с.
3. Collin P.H. Dictionary of Business. – L.: Peter Collin Publishing Ltd, 1997. – 332 p.
4. "The Economist", 2001-2004.

*Воскрес А.А.
Київський національний
лінгвістичний університет*

БАЗОВІ СТРУКТУРНІ МОДЕЛІ ПІДРЯДНИХ ПОРІВНЯЛЬНИХ РЕЧЕНЬ

Розвиток когнітології дав новий поштовх для вивчення мовних явищ в історичній перспективі, зокрема це зумовило розвиток синтаксису. З'ясування шляхів еволюції мовних систем у цілому, як і окремих типів мовних конструкцій, унаочнило загальнолюдські механізми вербалізації мисленневих процесів. Разом із тим їхнє вивчення в різноманітному етнокультурному контексті дало змогу виявити національну специфіку реалізації таких механізмів [2].

Історія вивчення підрядних речень в англістиці має свої традиції (І. Р. Буніятова, В. В. Михайленко, А. М. Приходько, Г. М. Семененко, Я. Г. Тестелець), проте низка питань, пов'язаних зі статусом, класифікацією та функціональними характеристиками підрядних речень у процесі розвитку англійської мови, залишаються дискусійними та недостатньо висвітленими. Серед них, зокрема, розкриття структурних та функціональних особливостей підрядних порівняльних речень. Поряд із цим існують праці, присвячені феномену "порівняння" (Н. В. Малімонова, Л. В. Прокопчук, Н. П. Шаповалова). Багатоплановість феномену, позначуваного терміном "порівняння", зумовило його розгляд у філософському (гносеологічному), логічному та лінгвістичному аспектах. Останній передбачає послідовну диференціацію порівняння як об'єкта граматики, лексикології, фразеології, стилістики. Особливої значущості в сучасному мовознавстві набуло також питання граматичного статусу порівняльних конструкцій. Зокрема, дискусійною є проблема розмежування так званих порівняльних зворотів і підрядних порівняльних речень [3; 5].

Відповідно **актуальним** є висвітлення проблеми базових структурних моделей